

Seat No _____

No of Printed Pages- 02

[A-30]

Sardar Patel University,

M.A. Previous External (Old Course) Examination Sanskrit

Tuesday, Date: 09-04-2019, Time: 10:00 A.M. to 01:00 P.M.

Paper-IV San-404 - Natyashastra (Adhyay - 1,2 & 6),

Dashrupaka, Kavyamimansa

Total Marks-100

प्रश्न-१ गमे ते भे कारिका सानुवाद समञ्जसो.

(१०)

१. न वेदव्यवहारोऽयं संश्राव्यः शूद्रजातिषु
तस्मात्सृजापरं वेदं पञ्चमं सार्ववर्णिकम् ॥
२. नानाभावोपसम्पन्नं नानावस्थान्तरात्मकम्।
लोकवृत्तानुकरणं नाट्यमेतन्मया कृतम् ॥
३. प्रेक्षागृहाणां सर्वेषां तस्मान्मध्यममिष्यते।
यावत्पाठयं च गेयं च तत्र श्रव्यतरं भवेत् ॥
४. आङ्गिको वाचिकश्चैव ह्याहार्यः सात्त्विकस्तथा।
चत्वारोऽभिनया ह्येते विज्ञेया नाट्यसंश्रयाः॥

प्रश्न-२ गमे ते भे विशे सविस्तार नोध लभो.

(२०)

(१) नाट्योत्पत्तिकथा	(२) चतुरश्रनाट्यमण्डपः
(३) नाट्यवृत्तयः	(४) भरतनुं रससूत्र अने रसना प्रकारे

प्रश्न-३ (अ) गमे ते भे कारिका सानुवाद समञ्जसो.

(१०)

१. व्याकीर्णे मन्दबुद्धीनां जायते मतिविभ्रमः।
तस्यार्थस्तत्पदैस्तेन संक्षिप्य क्रियतेऽञ्जसा॥
२. शोभा विलासो माधुर्यं गाम्भीर्यं स्थैर्यतेजसी।
ललितौदार्यमित्यष्टौ सात्त्विकाः पौरुषा गुणाः॥
३. रङ्गं प्रसाद्य मधुरैः श्लोकैः काव्यार्थसूचकैः।
ऋतुं कञ्चिदुपादाय भारतीं वृत्तिमाश्रयेत्॥
४. विशेषादाभिमुख्येन चरन्तो व्यभिचारिणः।
स्थायिन्युन्मग्ननिर्मग्नः कल्लोला इव वारिधौ॥

①

(P.T.O.)

પ્રશ્ન-૩(બ) ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો. (૧૨)

૧. ગર્ભ અને વિમર્શ સંધિ	૨. કૌશિકી વૃત્તિ
૩. સમવકાર:	૪. સાત્ત્વિકભાવા:

પ્રશ્ન-૪ ગમે તે બે વિશે સવિસ્તાર નોંધ લખો. (૧૮)

૧. કથાવસ્તુના પ્રકારો	૨. પાંચ અર્થપ્રકૃતિઓ
૩. સાત્વતી અને આરભટી વૃત્તિઓ	૪. ધનંજય પ્રમાણે રસનું સ્વરૂપ

પ્રશ્ન-૫ ગમે તે ત્રણ સસંદર્ભ સાનુવાદ સમજાવો. (૧૨)

- ૧ "સકલવિદ્યાસ્થાનૈકાયતનં પञ्चदशं काव्यं विद्यास्थानम्" इति यायावरीयः।
गद्यपद्यमयत्वात् कविधर्मत्वात् हितोपदेशकत्वाच्च।
- ૨ "अभ्यासः" इति मङ्गलः। अविच्छेदेन शीलनमभ्यासः। स हि सर्वगामी सर्वत्र निरतिशयं
कौशलमाधत्ते।
- ૩ वाक्यं वचनमिति व्यवहरन्ति। तच्च त्रिधा प्रणेतृभेदेन ब्राह्मं, शैवं, वैष्णवमिति।
- ૪ "उचितसंयोगेन, योक्तृसंयोगेन, उत्पाद्यसंयोगेन, संयोगविकारेण च सह षोडश" इति
यायावरीयः।
- ૫ अशास्त्रीयमलौकिकं च परम्परायातं यमर्थमुपनिध्नन्ति कवयः स कविसमयः।
- ૬ पञ्चदशाहोरात्रः पक्षः। वर्द्धमानसोमः शुक्लो, वर्द्धमानकृष्णिमा कृष्णः इति पित्र्यं
मासमानम्।

પ્રશ્ન-૬ રાજશેખરના મતે પ્રતિભા એટલે શું? તે સમજાવી તેના પ્રકારોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો. (૧૮)

અથવા

પ્રશ્ન-૬ સવિસ્તાર નોંધ લખો.

૧. કાવ્યપાઠ અને તેના પ્રકારો
૨. કાવ્યપુરુષોત્પત્તિ:

- X -

(2)